

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pohledávky zahraničních věřitelů

Přihlášení pohledávky je zpravidla nezbytným předpokladem pro to, aby mohl být nárok věřitele v rámci insolvenčního řízení uspokojen. Pro zahraniční věřitele dlužníka (pocházející z členských států EU) může být tento proces velmi náročný, neboť se musí potýkat s řadou výzev, jako je zahraniční právní úprava nebo jazyková a administrativní bariéra. Tento článek ve stručnosti prezentuje některé právní aspekty uplatnění pohledávek zahraničními věřiteli v insolvenčním řízení dlužníka vedeném na území České republiky a zmiňuje lhůty, jež jsou pro přihlášení nároků určující.

Narižení a insolvenční rejstříky

Pro zjednodušení postupů insolvenčních řízení v rámci EU bylo dne 20. května 2015 vydáno narižení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 o insolvenčním řízení („**Narižení**“), jež kromě jiného zajiřtuje, aby při řešení úpadku s přeshraničním prvkem byla chráněna práva účastníků řízení a podporuje spolupráci mezi soudy v členských státech EU.

Není neobvyklé, aby osoby působily ve více členských státech najednou; tato skutečnost se promítá do požadavku na transparentnost a volný přístup k informacím z rejstříků členských států EU. Narižení zavedlo například povinnost vést veřejný insolvenční rejstřík, který bude zahrnovat informace týkající se insolvenčních řízení. Členské státy byly povinny dodržet tento požadavek a přijmout odpovídající právní úpravu, na jejímž základě by nejpozději v roce 2018 uvedly do provozu insolvenční rejstřík dle požadavků Narižení.

Podle Zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování narižení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení^[1] z prosince 2012, v dané době zveřejňovalo rozhodnutí ve veřejně přístupných internetových insolvenčních rejstřících pouze 14 členských států. Dalšíh 9 členských států zajiřtovalo, aby byly některé informace o úpadkovém řízení dostupné v elektronické databázi (př. v obchodním rejstřiku). Ve 4 státech nebyl přístup k informacím o úpadkových řízeních v elektronické podobě zřízen vůbec.^[2]

Přístup k informacím ohledně úpadkových řízení vedených v jednotlivých členských státech je zásadní jak pro soudy, tak i pro věřitele dlužníka. Transparentnost a sdílení dat mezi rejstřiky států EU jsou klíčovými faktory, protože umožňují získat celistvý přehled o úpadkové situaci dlužníka a slouží jako prostředek k zajiřtění práv věřitelů zúčastněných v insolvenčních procesech.

V této souvislosti je příhodné dodat, že Komise vytvořila pilotní projekt pro propojení decentralizovaných elektronických insolvenčních rejstřiků, který nyní pokrývá více než 20 členských států^[3]. Služba nabízí jednoduché vyhledávání podle jména dlužníka a registračního čísla, popř. identifikačního čísla v insolvenčních rejstřících zapojených členských států^[4].

Přihlášení pohledávek zahraničním věřitelem

Narižení přiznává určitá specifická práva zahraničním věřitelům dlužníka. Známým věřitelem dlužníka je věřitel, o jehož existenci se dozvěděl insolvenční soud či insolvenční správce ze seznamu závazků dlužníka, z účetnictví, z jiné evidence, dlužníkovo korespondence, apod. O existenci „neznámého věřitele“ dlužníka soud ani insolvenční správce neví do doby, než jeho existence vyjde

najevo, zpravidla tím, že takový věřitel zašle na soud podání.

Podle článku 54 odst. 1 Nařízení platí, že jakmile je v členském státě zahájeno insolvenční řízení, soud anebo insolvenční správce neprodleně vyrozumí prostřednictvím individuálních oznámení o této skutečnosti známé zahraniční věřitele dlužníka.

České právo unijní úpravu Nařízení zpřesňuje (resp. na ni navazuje); když v § 430 odst. 1 IZ zakotvuje povinnost insolvenčního soudu neprodleně informovat o zahájení insolvenčního řízení a o vydání rozhodnutí o úpadku známé věřitele dlužníka, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v některém členském státu EU. Insolvenční soud je povinen doručit každému známému věřiteli příslušné rozhodnutí, standardní formulář oznámení^[5] a formulář pro přihlašování pohledávek, jehož vzor upravuje Nařízení.

Článek 55 Nařízení stanoví, že věřitel je oprávněn přihlásit pohledávky zpravidla^[6] prostřednictvím standardního formuláře dle Nařízení, a to v jakémkoliv úředním jazyce orgánů EU. Alternativou je přihlášení pohledávek jinak než na standardním formuláři, to však za současného uvedení údajů vymezených v článku 55 odst. 2 Nařízení. V souladu s článkem 53 Nařízení totiž zahraniční věřitelé mohou přihlásit pohledávky jakýmkoliv prostředkem komunikace přijatelným podle práva statu, který insolvenční řízení zahájil. Pokud tedy například rakouský zahraniční věřitel českého dlužníka zjistí z oznámení insolvenčního soudu, že se v ČR vede proti dlužníkovi insolvenční řízení, je na něm, zda uplatní své pohledávky na standardním formuláři dle Nařízení anebo na „českém“ standardním formuláři.

Lhůta k přihlašování pohledávek zahraničním věřitelům

Podle české právní úpravy přihlašují věřitelé své pohledávky v rámci maximálně dvouměsíční propadné lhůty, která počíná plynout od zveřejnění rozhodnutí o úpadku dlužníka v insolvenčním rejstříku. K opožděným přihláškám soud nepřihlíží.

Pro zahraniční věřitele platí poněkud odlišná pravidla. Lhůtu k přihlášení pohledávek určí každý členský stát dle vlastního uvážení s tím, že nesmí být kratší než 30 dnů od zveřejnění oznámení o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku, případně 30 dní od doručení oznámení o insolvenčním řízení.

Jinými slovy, vyjde-li existence zahraničního věřitele najevo až po uplynutí lhůty pro podávání přihlášek stanovené v rozhodnutí o úpadku, nemůže jít tato skutečnost k tíži věřitele. ^[7] Soud věřiteli zašle oznámení o zahájení insolvenčního řízení a lhůta k přihlášení pohledávek mu začne plynout dodatečně od jeho doručení^[8]. K přezkoumání pohledávky bude nařízeno zvláštní přezkumné jednání.

Spojitosť s § 253 IZ

Ustanovení § 253 IZ se zabývá nároky ze smlouvy o vzájemném plnění (včetně smlouvy o smlouvě budoucí), tedy smlouvy, jejíž předmět plnění nebyl žádnou ze smluvních stran v době prohlášení konkursu zcela splněn^[9], (např. kupní smlouva či smlouva o dílo).

V těchto případech je insolvenční správce oprávněn buď splnit smlouvu místo dlužníka a žádat splnění od druhé strany smlouvy anebo plnění odmítnout. Když se insolvenční správce do 30 dnů od prohlášení konkursu nevyjádří, že smlouvu splní, uplatní se zákonná nevyvratitelná domněnka, že plnění odmítl (do tohoto okamžiku nemůže druhá strana od smlouvy odstoupit, ledaže to její obsah umožňuje). Odmítnutí zakládá druhé straně oprávnění uplatnit nárok na náhradu škody, jež jí byla odmítnutím způsobena, prostřednictvím přihlášky pohledávky nejpozději do 30 dnů od odmítnutí plnění.

V praxi vyvstala otázka, zda je dána povinnost vyrozumět zahraničního věřitele, který uzavřel s dlužníkem smlouvu o vzájemném plnění a jehož existence vyšla najevo až poté, co se aktivovala zákonná nevyvratitelná domněnka o odmítnutí plnění o běhu lhůty k uplatnění nároku na náhradu škody.

Uvedeným se zabýval Krajský soud v Brně na žádost insolvenčního správce[10]. Soud konstatoval, že Nařízení a na něj navazující § 430 IZ ukládají povinnost informovat věřitele, kteří mají za dlužníkem pohledávky k okamžiku zahájení insolvenčního řízení. Upozornil, že právní úprava obsažená v § 253 odst. 4 IZ se týká pohledávek, které vzniknou až v průběhu řízení na základě činnosti či nečinnosti insolvenčního správce, a že mechanismus vzniku těchto pohledávek se podobá spíše pohledávkám za majetkovou podstatou, načež dodal, že k vyrozumění o možnosti uplatnit nárok na náhradu škody nelze využít vzorový formulář dle Nařízení, neboť ten s takovým specifickým případem nepočítá. Na tomto základě soud uzavřel, že insolvenční správce není povinen zvláště vyrozumívát zahraničního věřitele o předmětné lhůtě, protože řešená situace nepředstavuje případ mezery v zákoně, která by dávala prostor pro analogickou aplikaci Nařízení či § 430 IZ.[11]

Mgr. Kateřina Kösslerová
Advokátka

KLB LEGAL

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 739 040 363
e-mail: info@klblegal.cz

[1] Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení účinné od 31. května 2002 bylo nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 o insolvenčním řízení.

[2] K dispozici >>> [zde](#).

[3] Rakousko, Belgie, Bulharsko, Kypr, Německo, Estonsko, Španělsko, Finsko, Francie, Chorvatsko,

Irsko, Litva, Lucembursko, Lotyšsko, Malta, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko, Slovensko.

[4] K dispozici >>> [zde](#).

[5] Insolvenční soud má podle článku 54 Nařízení neprodleně vyrozumět známé zahraniční věřitele, jakmile je v členském státě zahájeno insolvenční řízení, a to na standardním formuláři „Oznámení o insolvenčním řízení“ v úředním jazyce státu, který řízení zahájil. Součástí tohoto vyrozumění jsou zejména lhůty, sankce za jejich nedodržení, subjekt nebo orgán, u kterého se mají pohledávky přihlásit, informace, jestli věřitelé s přednostními pohledávkami nebo pohledávkami zajištěnými věcnými právy musí své pohledávky přihlásit, a veškerá jiná opatření.

[6] Podle článku 54 odst. 4 Nařízení platí: „V insolvenčním řízení týkajícím se fyzické osoby, která není samostatně výdělečně činná, není použití standardního formuláře uvedeného v tomto článku povinné, nejsou-li věřitelé za účelem zohlednění svých pohledávek v daném řízení povinni tyto pohledávky přihlásit.“

[7] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2012, sp. zn. 29 NSČR 13/2010

[8] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.5.2023, sp. zn. 29 NSČR 45/2021

[9] 253 [Smlouva o vzájemném plnění]. In: SPRINZ, Petr, JIRMÁSEK, Tomáš, ŘEHÁČEK, Oldřich, VRBA, Milan, ZOUBEK, Hynek a kol. Insolvenční zákon. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 2.

[10] Žádost insolvenčního správce ze dne 28.2.2024, sp. zn. KSBR 54 INS 18937/2023

[11] Vyjádření Krajského soudu v Brně ze dne 1.3.2024, č.j. KSBR 54 INS 18937/2023-B-48

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikатурní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)

- Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou
- Preventivní restrukturalizace
- Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?